

Teismo praktikos rinkinys

BENDROJO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2021 m. gruodžio 15 d.*

„Apeliacinis skundas – Viešojo tarnyba – Pareigūnai – Komandiravimas į trečiąją šalį – Administracijos suteiktas būstas šeimai – Pareigos šeimai gyventi tame būste nesilaikymas – Drausminė procedūra – Perkėlimo į aukštesnę pakopą sustabdymo drausminė nuobauda – Sąjungos patirtos žalos atlyginimas – Tarnybos nuostatų 22 straipsnis – Ieškinio atmetimas iš esmės – Panaikinimas apeliaciniame procese – Sprendimas, kurį Teisingumo Teismas išnagrinėjo apeliaciniame procese ir panaikino – Bylos perdavimas Bendrajam Teismui“

Byloje T-693/16 P-RENV-RX,

HG, atstovaujamas *avocate* L. Levi,

apeliantas,

dalyvaujant kitai proceso šaliai

Europos Komisijai, atstovaujamai T. Bohr, padedamo *avocat* A. Dal Ferro,

atsakovei pirmojoje instancijoje,

dėl apeliacinio skundo, kuriuo prašoma panaikinti 2016 m. liepos 19 d. Europos Sąjungos tarnautojų teismo (antroji kolegija) sprendimą *HG / Commission* (F-149/15, EU:F:2016:155),

BENDRASIS TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas S. Gervasoni, teisėjai L. Madise (pranešėjas) ir P. Nihoul,

posėdžio sekretorius L. Ramette, administratorius,

atsižvelgęs į 2020 m. kovo 26 d. Teisingumo Teismo sprendimą,

įvykus 2021 m. birželio 17 d. posėdžiui,

priima šį

* Proceso kalba: prancūzų.

Sprendimą¹

[Praleista]

- 2 Apeliaciniu skundu, pateiktu pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto I priedo 9 straipsnį, apeliantas HG, Europos Komisijos pareigūnas, prašo panaikinti skundžiamą sprendimą; juo Tarnautojų teismas atmetė jo ieškinį, kuriuo pirmiausia prašyta panaikinti 2015 m. vasario 10 d. Komisijos sprendimą, kuriuo jam skirta drausminė nuobauda sustabdyti perkėlimą į aukštesnę pakopą 18 mėnesių laikotarpiu ir nurodyta atlyginti 108 596,35 EUR žalą, dėl jo veiksmų patirtą Komisijos (toliau – ginčijamas sprendimas), ir prireikus panaikinti sprendimą atmesti jo skundą dėl ginčijamo sprendimo, taip pat subsidiariai sumažinti tame sprendime skirtą finansinę nuobaudą ir galiausiai priteisti iš Komisijos jam tariamai padarytą neturtinę žalą ir žalą reputacijai, vertinamas 20 000 EUR, kartu su bylinėjimosi išlaidomis.

[Praleista]

Procesas ir šalių reikalavimai

[Praleista]

- 39 Įvykus šiam procesui, buvo priimtas pirmasis sprendimas dėl apeliacinio skundo, kuriuo skundžiamas sprendimas buvo panaikintas dėl sprendimą priėmusios Tarnautojų teismo kolegijos sudėties neteisėtumo, tačiau jį patį Teisingumo Teismas panaikino, kaip nurodyta šio sprendimo 1 ir 3 punktuose, ir apeliacinis skundas buvo perduotas Bendrajam Teismui. Todėl byla, kuri buvo perduota Bendrajam Teismui pagal pirmąjį sprendimą dėl apeliacinio skundo, kad jis priimtų sprendimą dėl apelianto Tarnautojų teismui pareikšto ieškinio (byla T-440/18 RENV), buvo užbaigta 2020 m. kovo 26 d. kanclerio sprendimu.

[Praleista]

- 45 Per 2021 m. birželio 17 d. vykusį teismo posėdį šalys buvo išklausytos ir atsakė į Bendrojo Teismo klausimus. Tą pačią dieną buvo baigta rašytinė proceso dalis.
- 46 Apeliantas Bendrojo Teismo prašo:
- panaikinti skundžiamą sprendimą,
 - panaikinti ginčijamą sprendimą,
 - prireikus panaikinti sprendimą atmesti skundą,
 - subsidiariai – sumažinti ginčijamu sprendimu skirtą finansinę nuobaudą,
 - priteisti iš Komisijos 20 000 EUR neturtinės žalos ir žalos reputacijai atlyginimą,
 - priteisti iš Komisijos visas su abiem instancijomis susijusias bylinėjimosi išlaidas.

¹ Pateikiami tik tie šio sprendimo punktai, kuriuos Bendrasis Teismas mano esant tikslinga paskelbti.

47 Komisija Bendrojo Teismo prašo:

- atmesti apeliacinį skundą,
- priteisti iš apelianto visas bylinėjimosi išlaidas.

Dėl teisės

Dėl apeliacinio skundo

[Praleista]

Dėl pagrindų, nurodytų dėl skundžiamo sprendimo, kiek tai susiję su ginčijamame sprendime pripažinta apelianto finansine atsakomybe

[Praleista]

– Dėl pagrindo, grindžiamo byla iš esmės nagrinėjusio teismo padarytomis teisės klaidomis dėl apelianto finansinės atsakomybės, nustatytos ginčijamame sprendime

83 Visų pirma apeliacinio skundo 11 punkte apeliantas nurodo, kad nagrinėdamas jo argumentus „dėl nurodyto lojalumo pareigos pažeidimo nebuvimo“ skundžiamo sprendimo 151 punkte Tarnautojų teismas nusprendė: kadangi Sąjungos pareigūno lojalumo jos atžvilgiu pareiga yra taikoma bendrai ir objektyviai, nesvarbu, dėl kokių priežasčių apeliantas pažeidė šią pareigą, darant prielaidą, kad šios priežastys buvo nustatytos. Apelianto teigimu, taikydama Tarnybos nuostatų 22 straipsnį, galintį pagrįsti finansinę pareigūno atsakomybę Sąjungos atžvilgiu dėl sunkių nusižengimų, kuriuos jis padarė vykdydamas savo pareigas, paskyrimų tarnyba turi atsižvelgti į lengvinančias aplinkybes, galinčias paaiškinti šio pareigūno pareigų neįvykdymą. Priešingu atveju būtų pažeistas proporcingumo principas. Taigi nusprendęs, kad jo elgesį paaiškinančios priežastys nėra svarbios, Tarnautojų teismas padarė teisės klaidą tiek atsižvelgiant į Tarnybos nuostatų 22 straipsnį, tiek į proporcingumo principą.

[Praleista]

86 Tarnybos nuostatų 22 straipsnio pirmoje pastraipoje numatyta, kad „pareigūno gali būti reikalaujama iš dalies arba visiškai padengti bet kokią žalą, kurią Sąjunga patyrė dėl rimtų jo nusižengimų, susijusių su jo pareigomis arba padarytų jam atliekant savo pareigas“.

[Praleista]

90 Tarnybos nuostatų 11 straipsnio pirmos pastraipos pirmame sakinyje, kuriame teigiama, kad „pareigūnas atlieka savo pareigas ir vykdo veiklą vadovaudamasis tik Sąjungos interesais“, įtvirtinta Sąjungos pareigūnų lojalumo Sąjungos atžvilgiu pareiga. Ši pareiga toliau toje pačioje pastraipoje aiškiai paminėta trečiame sakinyje, kuriame pažymima, kad pareigūnas jam patikėtas funkcijas vykdo objektyviai, nešališkai ir laikydamasis pareigos būti lojaliu Sąjungai. Ši pareiga taip pat aiškiai paminėta Tarnybos nuostatų 17a straipsnyje, susijusiame su pareigūnų saviraiškos

laisvės apribojimais. Lojalumo pareigos laikymosi sąlygos keliose Tarnybos nuostatų nuostatose, pavyzdžiui, 12, 12b arba 17a straipsniuose, patikslinamos atsižvelgiant į tam tikrus aspektus ar tam tikras aplinkybes.

[Praleista]

- 93 Taigi reikia atsakyti į klausimą, ar į priežastis, dėl kurių pareigūnas gali laikytis elgesio, kurį visiškai ar iš dalies lemia kiti nei Sąjungos interesai, ar net elgesio, kuris priešingas Sąjungos interesams, pavyzdžiui, noras pakenkti, korupcija, abejingumas, politiniai motyvai, noras gauti naudos sau ar kitiems, neįveikiamas išorinis spaudimas, asmeninės priežastys, turi būti atsižvelgta siekiant įvertinti, ar toks elgesys yra nelojalumo Sąjungai požymis.
- 94 Skundžiamo sprendimo 151 punkte Tarnautojų teismas atsakė neigiamai, remdamasis 2013 m. spalio 23 d. Sprendimu *Gomes Moreira / ECDC* (F-80/11, EU:F:2013:159). To sprendimo 65 ir 66 punktuose iš esmės buvo nuspręsta, kad kelių Tarnybos nuostatuose numatytų pareigų, kuriomis, be kita ko, siekiama užtikrinti pareigūnų lojalumą, pažeidimo konstatavimas nepriklauso nuo to, ar atitinkamas pareigūnas padarė žalos Sąjungai, ar nuo to, kad dėl jo elgesio buvo pateikti skundai. Šis vertinimas buvo grindžiamas precedentu jurisprudencijoje (2001 m. liepos 3 d. Sprendimo *E / Komisija*, T-24/98 ir T-241/99, EU:T:2001:175, 76 punktas), kurioje nuspręsta, kad nebūtina, jog atitinkamas pareigūnas būtų bandęs gauti naudos dėl savo veiksmų arba kad šiais veiksmais būtų padaryta žala institucijai, tam, kad būtų konstatuotas kelių tokio paties pobūdžio pareigų nevykdymas. Kitoje byloje, kurioje priimtas 1998 m. kovo 19 d. Sprendimas *Tzoanos / Komisija* (T-74/96, EU:T:1998:58, 66 punktas), kuriuo, kaip jurisprudencijos precedentu, remtasi 2001 m. liepos 3 d. Sprendime *E / Komisija* (T-24/98 ir T-241/99, EU:T:2001:175), kiek tai susiję su galimu pareigūno pareigos prašyti leidimo vykdyti su jo funkcijomis nesusijusią veiklą nevykdymu (šią pareigą apima lojalumo pareiga ir ji yra bendro pobūdžio), buvo nuspręsta, kad vertinant tokio nevykdymo buvimą nebūtina išsiaiškinti, ar šie veiksmai galėjo lemti interesų konfliktą, atsižvelgiant į šio pareigūno vykdomas funkcijas.
- 95 Priešingai, nei nusprendė Tarnautojų teismas, iš šių precedentų nematyti, kad į priežastis, dėl kurių pareigūnas ėmėsi veiksmų, kuriais pažeidžiamos tam tikros jo pareigos Sąjungai, jokių atvejų nereikia atsižvelgti siekiant nustatyti, ar jis buvo jai nelojalus.
- 96 Žinoma, nors tam tikros aplinkybės, kaip antai nurodytos šio sprendimo 94 punkte minėtuose sprendimuose, dėl savo pobūdžio neturi reikšmės šiuo aspektu, atsakymas į klausimą, ar elgesys buvo nelojalus, priklauso būtent nuo jo konteksto. Pavyzdžiui, pareigūnas gali manyti, kad vykdydamas savo funkcijas veikia Sąjungos interesais, tačiau iš tikrųjų veikia priešingai, nes tai lemia labai sudėtinga ir nauja situacija, o tai nebūtinai reiškia, kad jis yra nelojalus, net jeigu tam tikru momentu jis nusigręžė nuo Sąjungos interesų. Dėl sunkios asmeninės problemos pareigūnas gali būti priverstas trumpam nustumti į šalį Sąjungos interesus, vis dar nesant pagrindo jo apkaltinti lojalumo stoka atsižvelgiant į aplinkybes. Kita vertus, jei pareigūnas teigia, kad nepaisė Sąjungos interesų, nes tai lėmė situacija arba kad jis nustūmė į šalį Sąjungos interesus dėl didelių asmeninių problemų, siekiant įvertinti jo lojalumą Sąjungai nėra nereikšminga išsiaiškinti, ar jis suvokė savo sunkumų hierarchiją ir kokio požiūrio laikėsi.
- 97 Taigi vertinant asmens lojalumą reikia įvertinti jo elgesį subjekto ar asmens, kuriam šis lojalumas būtinai, atžvilgiu, atsižvelgiant į kontekstą. Tarnybos nuostatų 11 straipsnio pirmos pastraipos pirmame sakinyje, kuriame nustatyta, kad „pareigūnas atlieka savo pareigas ir vykdo veiklą vadovaudamasis tik Sąjungos interesais“, šiuo aspektu nurodytas bendras elgesys, apibūdinantis lojalumą Sąjungai, tačiau tai nėra absoliutus apibrėžimas, atmetantis atsižvelgimą į kontekstą,

kuriam esant šis lojalumas turi būti vertinamas, reikalaujamą pagal Tarnybos nuostatų 11 straipsnio pirmos pastraipos trečią sakinį, kuriame minima Sąjungos pareigūnų pareiga savo funkcijas vykdyti „laikantis pareigos būti lojaliu Sąjungai“.

- 98 Šiuo aspektu sprendimuose, kuriais skundžiamo sprendimo 151 punkte tiesiogiai ar netiesiogiai rėmėsi Tarnautojų teismas, vertinimas, kad įvairios Tarnybos nuostatuose nustatytos pareigos iš esmės taikomos bendrai ir objektyviai, yra susijęs su pačiomis pareigomis, bet nereiškia, kad Sąjungos pareigūno lojalumas ar nelojalumas apskritai turi būti vertinamas neatsižvelgiant į aplinkybes, kuriomis jis ėmėsi tam tikrų veiksmų, ir priežastis, dėl kurių jis taip elgėsi. Taigi Tarnautojų teismas padarė teisės klaidą, kai nusprendė, kad priežastys, kurios lėmė apelianto elgesį, buvo nesvarbios konstatuojant jo lojalumo pareigos pažeidimą.
- 99 Be to, apeliantas teisingai teigia, kad pagal Tarnybos nuostatų 22 straipsnį kvalifikuodama pareigūno elgesį kaip sunkų nusižengimą paskyrimų tarnyba turi atsižvelgti į aplinkybes ir negali apsiriboti konstatavimu, kad atitinkamas pareigūnas pažeidė taisykles, kurių turi laikytis, arba, kitaip tariant, negali apsiriboti konstatavimu, kad jis neįvykdė tam tikrų pareigų.

[Praleista]

- 102 Atlikdamas teisėtumo kontrolę bylą iš esmės nagrinėjantis teismas, atmesdamas ieškovo pagrindus ar argumentus, gali remtis ginčijamame akte padarytomis išvadomis, vertinimais ir kvalifikavimais, jeigu jie teisėti, ir papildomai motyvuoti šių pagrindų ir argumentų atmetimą savo paties teisiniais argumentais (šiuo klausimu žr. 2004 m. rugsėjo 27 d. Nutarties *UER / M6 ir kt.*, C-470/02 P, nepaskelbta Rink., EU:C:2004:565, 69 ir 70 punktus ir 2010 m. rugsėjo 21 d. Sprendimo *Švedija ir kt. / API ir Komisija*, C-514/07 P, C-528/07 P ir C-532/07 P, EU:C:2010:541, 65 punktą). Kita vertus, atlikdamas teisėtumo kontrolę bylą iš esmės nagrinėjantis teismas negali ginčijamo akto autoriaus jam pagrįsti pateikto vertinimo ar motyvų pakeisti savaisiais (šiuo klausimu žr. 2000 m. sausio 27 d. Sprendimo *DIR International Film ir kt. / Komisija*, C-164/98 P, EU:C:2000:48, 38 punktą ir 2013 m. sausio 24 d. Sprendimo *Frucona Košice / Komisija*, C-73/11 P, EU:C:2013:32, 88 ir 89 punktus). Vis dėlto naudodamasis neribota jurisdikcija, pavyzdžiui, pagal Tarnybos nuostatų 91 straipsnio 1 dalį (finansinio pobūdžio ginčiuose tarp Sąjungos ir jos pareigūnų) ir ypač pagal Tarnybos nuostatų 22 straipsnio trečią pastraipą (ginčiuose, susijusiuose su pareigūnų finansine atsakomybe Sąjungai), bylą iš esmės nagrinėjantis teismas gali pats atsižvelgti į visas bylos aplinkybes, taigi šiuo klausimu pateikti vertinimą ar motyvus, siekdamas pagrįsti vienos šalies kitai mokamą sumą (šiuo klausimu žr. 1987 m. spalio 27 d. Sprendimo *Houyoux ir Guery / Komisija*, 176/86 ir 177/86, EU:C:1987:461, 16 punktą ir 2010 m. gegužės 20 d. Sprendimo *Gogos / Komisija*, C-583/08 P, EU:C:2010:287, 44 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 103 Nagrinėjamu atveju reikia konstatuoti, kad skundžiamo sprendimo 159 punkte pažymėjęs, jog apelianto padėtis nuo 2008 m. rugsėjo mėn. neatitiko reikalavimų, Tarnautojų teismas pakartojo vertinimą, pateiktą ginčijamo sprendimo 22 ir 37 konstatuojamosiose dalyse. Kaip matyti iš skundžiamo sprendimo 160 punkto, šio vertinimo pakartojimu buvo siekiama tik paneigti apelianto argumentus dėl žalos, kurią jis galėjo padaryti Sąjungai ir kurios egzistavimą iki 2009 m. rugsėjo mėn. jis ginčijo, įvertinimo, tačiau, priešingai, nei teigia apeliantas, nebuvo siekiama įrodyti, kad Tarnybos nuostatų 22 straipsnio taikymo sąlygos buvo įvykdytos jau 2008 m. rugsėjo mėn. Taigi Tarnautojų teismas apelianto 2008 m. rugsėjo mėn. – 2008 m. gruodžio mėn. elgesio nekvalifikavo kaip sunkaus nusižengimo ir, beje, neleido suprasti, kad paskyrimų tarnyba sunkų nusižengimą pripažino dėl laikotarpio, kuris prasidėjo 2008 m. rugsėjo mėn., vadinasi, šiuo aspektu neiškraipė bylos medžiagos, priešingai, nei apeliacinio skundo 14 punkte teigia apeliantas.

104 Be to, tame pačiame skundžiamo sprendimo 159 punkte nurodęs, kad nuo 2009 m. sausio mėn. delegacija neturėjo galimybės naudoti apelianto tarnybinio būsto naujiems tikslams, Tarnautojų teismas, net turint omenyje sprendimą atmesti apelianto skundą, pridėjo tam tikrą motyvą, palyginti su ginčijamu sprendimu, kuriame tik nurodyta, kad žala atsirado dėl to, kad Sąjunga padengė nepagrįstas apeliantui suteikto šeimos buto nuomos išlaidas. Vis dėlto šis papildomas Tarnautojų teismo motyvas yra tik teiginys, kad apelianto elgesys neleido sumažinti ginčijamame sprendime nustatytos žalos, tačiau jame nėra nurodyta papildoma žala. Be to, šis vertinimas gali būti susijęs su Tarnautojų teismo naudojimusi neribota jurisdikcija dėl apelianto finansinės atsakomybės; beje, apeliantas prašė įgyvendinti šią jurisdikciją. Todėl nėra įrodyta teisės klaida, susijusi su tuo, kad Tarnautojų teismas skundžiamo sprendimo 159 punkte nurodė naują hipotetinę žalą, dėl kurios apeliantas negali turėti finansinės atsakomybės. Taip pat reikia konstatuoti, kad Tarnautojų teismo pateiktas papildomas motyvas neatskleidžia šio sprendimo 67 punkte apibrėžto bylos medžiagos iškraipymo.

105 Toliau apeliacinio skundo 21–23 punktuose apeliantas teigia, kad nagrinėdamas jo argumentus dėl „penkerių metų senaties termino arba protingo termino pažeidimo“ Tarnautojų teismas padarė teisės klaidą, kai nusprendė, kad Tarnybos nuostatų 85 straipsnio antroje pastraipoje numatytas penkerių metų senaties terminas, kuriuo remiamasi ieškinyje, jo situacijai netaikomas.

[Praleista]

107 Skundžiamo sprendimo 167 ir 168 punktuose Tarnautojų teismas, remdamasis 2016 m. sausio 27 d. Sprendimu *DF / Komisija* (T-782/14 P, EU:T:2016:29, 54 punktas), pabrėžė, kad Tarnybos nuostatų 85 straipsnis yra susijęs su pareigūno neteisėtai gautų sumų išieškojimu ir kad šiuo atveju apeliantas negavo jokios sumos iš institucijos, tačiau jai padarė finansinę žalą, ir kad institucijos nuomotojui sumokėtos sumos nebuvo neteisėtos.

[Praleista]

109 Dėl esmės reikia pažymėti, kad 2016 m. sausio 27 d. Sprendimas *DF / Komisija* (T-782/14 P, EU:T:2016:29), kuriuo rėmėsi Tarnautojų teismas ir kuris paminėtas šio sprendimo 107 punkte, neleidžia daryti išvados, kad Tarnybos nuostatų 85 straipsnis netaikytinas situacijai, kai nauda suteikiama natūra. Iš tiesų to sprendimo, priimto byloje, kurioje ieškinį pareiškęs pareigūnas, iš kurio buvo reikalaujama sugrąžinti jam nepriklausiusią išmoką, teigė negalintis susigrąžinti buvusiai žmonai pervestos dalies, susijusios su išlaikymo išmoka, 54 punkte Bendrasis Teismas tik nusprendė, kad Tarnybos nuostatų 85 straipsnis susijęs tik su finansiniais santykiais tarp pareigūno, gavusio neteisėtus mokėjimus, ir atitinkamos institucijos, neatsižvelgiant į galimas pasekmes, kurias pareigūnui gali sukelti išieškojimas kitų asmenų, tiesiogiai ar netiesiogiai galėjusių gauti neteisėtus mokėjimus, kuriuos turi susigrąžinti ši institucija, atžvilgiu, nes tai yra privatinės teisės klausimai. Todėl minėtame sprendime nebuvo sprendžiamas klausimas, ar nauda natūra, kaip antai tarnybinio buto suteikimas, gali būti laikoma pareigūno ir jo institucijos finansinių santykių dalimi ir būti ieškinio dėl nepagrįstai gautų lėšų išieškojimo dalykas. Be to, niekas nedraudžia išieškoti nepagrįstos naudos natūra, prilygstančios netiesioginiam sumos sumokėjimui. Priešingu atveju institucijos niekada negalėtų susigrąžinti šios nepagrįstos naudos, nebent pradėtų Tarnybos nuostatų 22 straipsnyje numatytą procedūrą ir įrodytų atitinkamų pareigūnų sunkų nusižengimą, o tai būtų netinkama esant tam tikroms aplinkybėms ir lemtų skirtingą požiūrį į pareigūnus, kurie gavo nepagrįstą naudą kaip tiesioginę išmoką, ir pareigūnus, kurie gavo nepagrįstą naudą natūra. Be to, nusprendęs, kad apeliantas iš savo institucijos tiesiogiai negavo jokios sumos, todėl negalėjo remtis Tarnybos nuostatų 85 straipsniu, Tarnautojų teismas padarė teisės klaidą.

- 110 Vis dėlto, jei byla iš esmės nagrinėjančio teismo sprendimo motyvais pažeidžiama Sąjungos teisė, tačiau šio sprendimo rezoliucinė dalis yra pagrįsta kitais teisiniais motyvais, apeliacinį skundą reikia atmesti. Tas pats pasakytina apie bylą iš esmės nagrinėjančio teismo atliktą ieškinio pagrindo arba atskiros ieškinio pagrindo dalies analizę (šiuo klausimu žr. 1992 m. birželio 9 d. Sprendimo *Lestelle / Komisija*, C-30/91 P, EU:C:1992:252, 27–29 punktus).
- 111 Nagrinėjamu atveju Tarnautojų teismas skundžiamo sprendimo 167 punkte taip pat priminė, kad savo elgesiu apeliantas padarė finansinę žalą institucijai. Šis priminimas leidžia pabrėžti, kad paskyrimų tarnyba apelianto finansinę atsakomybę nustatė ne pagal Tarnybos nuostatų 85 straipsnį dėl nepagrįstai išmokėtų sumų išieškojimo remiantis nepagrįstos naudos konstatavimu, bet pagal Tarnybos nuostatų 22 straipsnį dėl žalos, kurią Sąjunga patyrė dėl jos pareigūnų atliekant funkcijas padarytų rimtų nusižengimų, atlyginimo remiantis Sąjungai dėl apelianto sunkaus nusižengimo padarytos žalos nustatymu.
- 112 Reikia pabrėžti, kad Tarnybos nuostatų 85 ir 22 straipsnių taikymo sąlygos ir kontekstas labai skiriasi. Remiantis Tarnybos nuostatų 85 straipsniu, norint priimti sprendimą dėl nepagrįstai išmokėtų sumų išieškojimo reikia tik įrodyti, kad atitinkamam pareigūnui buvo neteisėtai skirta suma ar lygiavertė nauda ir kad jis žinojo apie šį neteisėtumą arba kad jis buvo toks akivaizdus, kad negalėjo to nežinoti, o sprendimui įpareigoti atlyginti žalą pagal Tarnybos nuostatų 22 straipsnį priimti reikia įrodyti šią žalą padariusio pareigūno sunkų nusižengimą. Sprendimas dėl nepagrįstai išmokėtų sumų išieškojimo prireikus gali būti priimtas gavus faktinę informaciją arba atitinkamo pareigūno pastabas ir įrodžius, kad įvykdytos Tarnybos nuostatų 85 straipsnyje numatytos sąlygos, o sprendimas įpareigoti atlyginti žalą pagal Tarnybos nuostatų 22 straipsnį, remiantis šios nuostatos antra pastraipa, gali būti priimtas tik laikantis nustatytos tvarkos dėl drausminių priemonių, t. y. atsižvelgiant į būtinybę apibūdinti rimtą nusižengimą, iš principo po tyrimo, procedūros drausmės komisijoje ir galutinio ginčų etapo paskyrimų tarnyboje, kaip numatyta Tarnybos nuostatų IX priede. Šie aptariamų sprendimų pobūdžio ir esminių priėmimo sąlygų skirtumai pateisina tai, kad atsižvelgdama į aplinkybes paskyrimų tarnyba gali imtis veiksmų pagal Tarnybos nuostatų 22 straipsnį, nors ji būtų galėjusi imtis veiksmų pagal Tarnybos nuostatų 85 straipsnį, net jeigu su terminais susijusios taisyklės ir principai abiem atvejais nėra identiški, o tai, beje, gali būti pateisinama šiais skirtumais.
- 113 Atsižvelgiant į šio sprendimo 111 ir 112 punktuose išdėstytus motyvus darytina išvada, kad Tarnautojų teismas teisingai atmetė apelianto nurodytą senaties taisyklę, nustatytą Tarnybos nuostatų 85 straipsnyje.
- 114 Be to, apeliacinio skundo 24 ir 25 punktuose apeliantas teigia, kad nagrinėdamas jo argumentus, susijusius su „penkerių metų senaties termino ar protingo termino pažeidimu“, Tarnautojų teismas taip pat padarė teisės klaidų, kai atmetė papildomus ieškinio argumentus, pagal kuriuos, jeigu nebūtų taikomas Tarnybos nuostatų 85 straipsnio antroje pastraipoje numatytas penkerių metų senaties terminas, reikėtų „kaip į protingo termino kriterijų“ taikant Tarnybos nuostatų 22 straipsnį atsižvelgti į 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių ir kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 (OL L 298, 2012, p. 1) 81 straipsnyje nustatytą penkerių metų senaties terminą.

[Praleista]

- 127 Reikia pažymėti, kad nagrinėjamu atveju tiek apeliantas, tiek Tarnautojų teismas neteisingai suprato teisės taikymo sritį, nes atitinkamai ieškinio 130 punkte nurodė Reglamento Nr. 966/2012 81 straipsnio nuostatas tam, kad remtūsi senaties terminu arba protingo termino nesilaikymu, o skundžiamo sprendimo 170 punkte – Deleguotojo reglamento Nr. 1268/2012 93 straipsnio 2 dalies nuostatas, priimtas siekiant įgyvendinti pirmąsias, tam, kad remtūsi nurodyto termino nutraukimu.
- 128 Iš tiesų Reglamento Nr. 966/2012, o tai yra reglamentas, kuriame buvo nustatytos ginčijamo sprendimo priėmimo momentu Sąjungos bendrajam biudžetui taikomos finansinės taisyklės, 81 straipsnis yra skyriuje „Įplaukų operacijos“, o prieš jį yra to paties skyriaus 78, 79 ir 80 straipsniai, kuriuose nustatyti principai, pagal kuriuos atitinkamai nustatomos gautinos sumos, nurodoma jas susigrąžinti ir jos susigrąžinamos. Šio 81 straipsnio 1 dalyje, be kita ko, nustatyta, kad, nedarant poveikio konkrečioms nuostatoms (šiuo atveju jos neturi reikšmės), Sąjungos teisėms į grąžintinas sumas trečiųjų šalių atžvilgiu taikomas penkerių metų senaties terminas, o jo 2 dalyje – kad Komisijai suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, nustatančius išsamias taisykles dėl senaties termino. Deleguotojo reglamento Nr. 1268/2012 80 straipsnio, priimto įgyvendinant Reglamento Nr. 966/2012 78 straipsnį, 3 dalyje nurodyta, kad nustatęs grąžintiną sumą leidimus suteikiantis pareigūnas debeto avizoje skolininką informuoja apie sumokėjimo terminą, nuo kurio bus skaičiuojami delspinigiai, jei ši skola dar nebus padengta. Deleguotojo reglamento Nr. 1268/2012 93 straipsnio, priimto įgyvendinant Reglamento Nr. 966/2012 81 straipsnį, 1 dalyje, be kita ko, nustatyta, kad Sąjungos teisių į grąžintinas sumas trečiųjų šalių atžvilgiu senaties terminas pradedamas skaičiuoti pasibaigus sumokėjimo terminui, o jo 2 dalyje – kad šis terminas nutraukiamas bet koku institucijos arba valstybės narės, veikiančios institucijos prašymu, veiksmu, pranešant apie tai trečiajai šaliai ir siekiant susigrąžinti skolą.
- 129 Iš to matyti, kad, atsižvelgiant į šioje byloje taikytiną teisę, Reglamento Nr. 966/2012 81 straipsniu grindžiamas senaties terminas, kuriuo remiasi apeliantas, gali būti susijęs tik su etapu, einančiu po to, kai buvo nustatyta grąžintina suma, ir konkrečiai prasidedančiu skolininkui, kuris yra trečioji šalis, nusiųstoje debeto avizoje nurodyto sumokėjimo termino pabaigos dieną, todėl juo negalima remtis dėl ankstesnių etapų, per kuriuos konstatuojama grąžintina suma (pagal analogiją žr. 2016 m. birželio 14 d. Sprendimo *Marchiani / Parlamentas*, C-566/14 P, EU:C:2016:437, 86–89 punktus). Nagrinėjamu atveju apeliantas laiko per ilgą laiką tarpą nuo aplinkybių, dėl kurių atsirado skola, susiklostymo iki to momento, kai ji buvo nustatyta ginčijamame sprendime, t. y. dar prieš konstatuojant skolą, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 966/2012 78 straipsnį. Todėl, neatsižvelgiant į tai, ar Reglamento Nr. 966/2012 81 straipsnyje numatytas penkerių metų senaties terminas taikomas tiesiogiai, ar netgi kaip protingo termino kriterijus, jis apeliantui negalėjo būti taikomas.
- 130 Taigi Tarnautojų teismas klaidingai nurodė Deleguotojo reglamento Nr. 1268/2012 93 straipsnio 2 dalies nuostatas, kuriomis įgyvendinamas Reglamento Nr. 966/2012 81 straipsnis, atsakydamas į apelianto argumentus, susijusius su pastaruoju straipsniu pagrįstu senaties terminu. Vis dėlto Tarnautojų teismo padaryta išvada, kad grąžintinai sumai, susijusiai su nagrinėjamu nuomos mokesčiu, nebuvo suėjęs senaties terminas pagal finansų teisės aktų taisykles, yra pagrįsta dėl šio sprendimo 129 punkte išdėstytų teisinių motyvų.
- 131 Šiomis aplinkybėmis, atsižvelgiant į šio sprendimo 110 punkte išdėstytus argumentus dėl galimybės apeliacinės instancijos teismui pakeisti teisinius motyvus ir į tai, kad apeliantė savo apeliaciniame skunde nepateikė kitų argumentų, kuriais būtų kritikuojama Tarnautojų teismo atlikta ieškinio pagrindo, susijusio su penkerių metų senaties termino ar protingo termino

pažeidimu, analizė, reikia atmesti apeliacinio skundo pagrindą, siejamą su teisės klaidomis dėl apelianto finansinės atsakomybės, kiek jis susijęs su Reglamento Nr. 966/2012 81 straipsnio taikymu.

[Praleista]

Dėl pagrindų, pateiktų dėl skundžiamo sprendimo, kiek tai susiję su nurodytais procedūriniais pažeidimais ir teisės į gynybą pažeidimu bylą iš esmės nagrinėjusiame teisme

[Praleista]

– Dėl pagrindo, siejamo su bylą iš esmės nagrinėjusio teismo padarytomis teisės klaidomis, kiek tai susiję su nurodytais procedūriniais pažeidimais ir teisės į gynybą pažeidimu tame teisme

[Praleista]

- 156 Apeliacinio skundo 28 punkte apeliantas pirmiausia ginčija skundžiamo sprendimo 70 punkte pateiktą esminį vertinimą, teigdamas, kad pareigūnui pateikti kaltinimai negali būti vykstant procesui keičiami atsižvelgiant į jo atsakymus ne tam, kad jie būtų sušvelninti, o siekiant bet kokia kaina toliau vykdyti dėl jo pradėtą drausminę procedūrą. Toks veikimo būdas neleistų atitinkamam pareigūnui laiku gintis. Taigi Tarnautojų teismas padarė teisės klaidą.

[Praleista]

- 159 Kiek tai susiję su šio sprendimo 156 punkte nurodytais apeliacinio skundo argumentais dėl šio sprendimo 155 punkto pabaigoje cituoto esminio vertinimo, iš Tarnybos nuostatų IX priedo, susijusio su drausmine procedūra, matyti, kad prieš ją OLAF ar paskyrimų tarnyba atlieka tyrimą, kuriame gali dalyvauti šiuo klausimu specializuota tarnyba, kaip antai Komisijos IDOC. Kaip numatyta to priedo 3 straipsnyje, tik pasibaigus šiam tyrimo etapui prireikus pradedama drausminė procedūra, vykdančios arba nevykdančios konsultacijas su drausmės komisija, nelygu numatomos sankcijos griežtumas. Todėl tuo atveju, kai su drausmės komisija konsultuojamasi, būtent paskyrimų tarnybos ataskaitoje, prie kurios pridedamas jos kreipimasis, apibūdinamas atitinkamo pareigūno nusižengimas, kaip tai patvirtina to paties priedo 12 straipsnio 1 dalis, kurioje nurodyta, kad šioje ataskaitoje „aiškiai išdėstomi faktai, dėl kurių skundžiamasi, ir, kai reikia, aplinkybės, kuriomis tie faktai atsirado, įskaitant visas sunkinančias ar lengvinančias aplinkybes“. Būtent šioje ataskaitoje, perduotoje atitinkamam pareigūnui pagal to paties priedo 12 straipsnio 2 dalį, nustatyto nusižengimo atžvilgiu jo elgesį vertins drausmės komisija ir paskyrimų tarnyba, atsižvelgdamos į per šį drausminį etapą gautą papildomą informaciją, ir prireikus skirs nuobaudą. To paties nusižengimo, kuriuo paskyrimų tarnyba jį apkaltino atlikusi tyrimą, atžvilgiu atitinkamas pareigūnas galės toliau naudotis teise į gynybą to priedo 12–22 straipsniuose nustatyta tvarka, visų pirma susipažindamas su visa bylos medžiaga ir pateikdamas rašytines ir žodines pastabas drausmės komisijai, o komisijai pateikęs savo išvadą paskyrimų tarnybai. Todėl, kaip teisingai nusprendė Tarnautojų teismas, bet kokie nusižengimo turinio patikslinimai tyrimo etapu, kai už tyrimą atsakingos tarnybos jį atlieka dėl galimo nusižengimo, negali pažeisti teisės į gynybą, beje, taip pat ir tuo atveju, jei, atsižvelgiant į atliktus tyrimus, tyrimo pabaigoje nustatytas nusižengimas yra didesnio masto ar sunkesnis, nei iš pradžių apibrėžtas galimas nusižengimas. Šiuo atžvilgiu Tarnybos nuostatų IX priedo 1 ir 2 straipsniuose, kurie abu susiję su tyrimo etapu, teigiama, kad, jei atsiranda galimybė, kad pareigūnas yra susijęs su byla, jis apie tai informuojamas, jei tai nekenkia tyrimo eigai. Tai jokių

būdu neįpareigoja tiksliai apibūdinti nusižengimo jau tyrimo pradžioje (šiuo klausimu žr. 1997 m. gegužės 15 d. Sprendimo *N / Komisija*, T-273/94, EU:T:1997:71, 79 punktą). Taigi teisės klaida, apeliaciniame skunde nurodyta dėl skundžiamo sprendimo 70 punkto, neįrodyta.

[Praleista]

- 162 Vis dėlto šio sprendimo 161 punkte nurodytų motyvų teisiškai nepakanka, kad būtų atmesta apelianto kritika dėl to, kad paskyrimų tarnybos drausmės komisijai perduotoje bylos medžiagoje ir jo asmens byloje, su kuriomis jis galėjo susipažinti, nebuvo IDOC patikrinimo priemonės, susijusios su šia taisykle dėl tarnybinio būsto neskyrimo apelianto aplinkybėmis, rezultatų.
- 163 Šiuo aspektu reikia pažymėti, kad ši patikrinimo priemonė iš tikrųjų buvo įvykdyta, kaip matyti iš 2015 m. rugsėjo 10 d. paskyrimų tarnybos sprendimo atmesti apelianto skundą, kuriame teigiama, kad „susirašinėjimas su EIVT neleido užtikrintai patvirtinti tokios taisyklės ir praktikos buvimo EIVT“ ir kad „tokios taisyklės egzistavimas nėra įrodytas“. Pats apeliantas savo skunde dėl ginčijamo sprendimo nurodė panašų per drausmės komisijos posėdį paskyrimų tarnybos atstovų pateiktą paaiškinimą. Tarnybos nuostatų IX priedo 13 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad gavęs paskyrimų tarnybos ataskaitą, skirtą drausmės komisijai, atitinkamas pareigūnas turi teisę gauti visą savo asmens bylą ir pasidaryti visų su procedūra susijusių dokumentų kopijas. Šia nuostata siekiama užtikrinti teisę į gynybą pasibaigus tyrimo etapui. Reikia priminti, kad teisės į gynybą užtikrinimas per bet kokią procedūrą, galinčią pasibaigti sankcijų paskyrimu, yra pagrindinis Sąjungos teisės principas, kurio turi būti laikomasi net ir tuo atveju, kai procedūra yra administracinio pobūdžio (1979 m. vasario 13 d. Sprendimo *Hoffmann-La Roche / Komisija*, 85/76, EU:C:1979:36, 9 punktą). Be to, jau buvo nuspręsta, kad vykdant drausminę procedūrą atitinkamas pareigūnas turi turėti galimybę pareikšti nuomonę dėl bet kokio dokumento, kurį institucija ketina prieš jį panaudoti, nebent, kiek tai susiję su per šią procedūrą priimto sprendimo teisėtumu, šis dokumentas galiausiai nėra lemiamas (šiuo klausimu žr. 2001 m. liepos 3 d. Sprendimo *E / Komisija*, T-24/98 ir T-241/99, EU:T:2001:175, 92 ir 93 punktus). Tarnybos nuostatų IX priedo 13 straipsnio 1 dalis taip pat padeda laikytis Pagrindinių teisių chartijos 41 straipsnio 2 dalies b punkte, kuriuo siekiama užtikrinti teisę į gerą administravimą, įtvirtinto principo, kad kiekvienas asmuo turi teisę susipažinti su savo byla. Vadinasi, tyrimo tarnybų patikrinimo priemonė, kad ir koks būtų jos rezultatas, turi būti įtraukta į drausmės komisijai ir suinteresuotajam asmeniui perduotą bylos medžiagą. Šiuo atveju taip pat reikia pažymėti: pirma, paskyrimų tarnyba drausmės komisijos posėdyje pasinaudojo šios patikrinimo priemonės rezultatu, nurodydama, kad taisyklės, kuria rėmėsi apeliantas, buvimas nebuvo patvirtintas, ir apeliantas prieš tai nebuvo informuotas apie šį rezultatą bylos medžiagoje, antra, savo išvados 38 konstatuojamojoje dalyje drausmės komisija iš esmės pakartojo šią išvadą, galiausiai ši išvada taip pat buvo pakartota 2015 m. rugsėjo 10 d. paskyrimų tarnybos sprendime atmesti apelianto skundą. Negalima atmesti galimybės, kad jei apeliantas po to, kai buvo kreiptasi į drausmės komisiją, būtų galėjęs susipažinti su IDOC įvykdytos patikrinimo priemonės turiniu, jis būtų galėjęs, ypač jei šis patikrinimas buvo glaustas, neformaliai arba nedokumentuotai išplėtoti savo argumentus šiuo aspektu ir, pavyzdžiui, labiau įtikinamai nei 2014 m. rugsėjo 23 d. rašte, skirtame drausmės komisijai, paprašyti dar kartą atlikti patikrinimą šiuo klausimu, be kita ko, paprašant, kad drausmės komisija nurodytų atlikti rungtyniškumo principu grindžiamą tyrimą pagal Tarnybos nuostatų IX priedo 17 straipsnio 1 dalį.

[Praleista]

- 169 Skundžiamo sprendimo 80 punkte nusprendęs, kad apelianto kaltinimai dėl drausmės komisijos atlikto faktinių aplinkybių vertinimo yra nereikšmingi, Tarnautojų teismas padarė teisės klaidą.

170 Tuo atveju, kai drausminėje procedūroje dalyvauja drausmės komisija, t. y. atsižvelgiant į Tarnybos nuostatų IX priedo 3 ir 11 straipsnių nuostatas, kai paskyrimų tarnyba pradeda drausminę procedūrą, numatydama, kad gali būti skirta griežtesnė nuobauda nei rašytinis įspėjimas ar papeikimas, šis dalyvavimas yra esminis procedūros elementas, nes tai reiškia išsamias rungimosi principu grindžiamas diskusijas, turint galimybę atlikti papildomą tyrimą, palyginti su jau atliktais, o tada paskyrimų tarnyba priima sprendimą atsižvelgdama į drausmės komisijos darbą, t. y. į daugumos jos narių priimtą motyvuotą išvadą ir netgi į tam tikrų jos narių galimai skirtingas nuomones, kaip matyti iš to paties priedo 12–18 straipsnių. Apeliantas šiuo klausimu teisingai pabrėžia, kad jeigu paskyrimų tarnyba nukrypsta nuo drausmės komisijos išvados, ji turi tai išsamiai motyvuoti, kaip ne kartą yra nusprendęs Tarnautojų teismas (šiuo klausimu žr. 2015 m. birželio 3 d. Sprendimo *Bedin / Komisija*, F-128/14, EU:F:2015:51, 29 punktą; 2015 m. birželio 18 d. Sprendimo *CX / Komisija*, F-27/13, EU:F:2015:60, 57 ir 58 punktus ir 2016 m. birželio 10 d. Sprendimo *HI / Komisija*, F-133/15, EU:F:2016:127, 147 punktą). Todėl drausmės komisijos įsikišimas, kai į ją reikia kreiptis, kaip šiuo atveju, yra esminis procedūros reikalavimas ir per šią procedūrą nubaustas pareigūnas iš principo turi galėti ginčyti jos išvadą, jeigu paskyrimų tarnyba perima drausmės komisijos atliktą faktinių aplinkybių vertinimą. Be to, Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad dėl pačios drausmės komisijos išvados gali būti pateiktas priimtinas ieškinys dėl panaikinimo (1985 m. sausio 29 d. Sprendimo *F. / Komisija*, 228/83, EU:C:1985:28, 16 punktas). Jeigu, kaip šioje byloje, pareiškiamas ieškinys, kuriuo prašoma panaikinti tik galutinį paskyrimų tarnybos sprendimą skirti nuobaudą, tik tuo atveju, jeigu paskyrimų tarnyba savo sprendime aiškiai nukryptų nuo drausmės komisijos arba vieno iš jos narių pateikto vertinimo ar į ją aiškiai neatsižvelgtų, galima būtų nuspręsti, kad dėl šio vertinimo pateiktas pagrindas ar kaltinimas yra nereikšmingi, nes ginčijamas aktas iš tiesų yra galutinis sprendimas, o ne drausmės komisijos išvada ar tam tikrų jos narių nuomonė. Kitais atvejais būtų pernelyg formalu reikalauti, kad ieškovas savo pagrinduose ir kaltinimuose nurodytų konkrečias ginčijamo sprendimo dalis, siekdamas užginčyti drausmės komisijos pateiktą vertinimą, nors priimdama sprendimą paskyrimų tarnyba atsižvelgė į šį vertinimą.

[Praleista]

Dėl ieškinio dėl ginčijamo sprendimo panaikinimo ir dėl papildomų prašymų

[Praleista]

Dėl ieškinio pirmojo pagrindo, siejamo su procedūriniais pažeidimais, darančiais poveikį ginčijamo sprendimo parengiamiesiems dokumentams

[Praleista]

239 Kaip jau buvo nurodyta šio sprendimo 147 punkte, pirma, apeliantas ieškinio 59 punkte drausmės komisiją kaltina tuo, kad ši nepriėmė sprendimo dėl kreipimosi į ją teisėtumo ir apskritai dėl procedūrinių klausimų, kuriuos jis iškėlė jai pateiktuose gynybos paaiškinimuose, nurodytuose šio sprendimo 19 punkte.

240 Šiuo klausimu drausmės komisija savo išvados 1 ir 2 punktuose iš esmės teisingai nurodė, kad ji turi tikrinti ne tyrimo procedūros teisėtumą, o tik joje vykdomos procedūros eigos teisėtumą. Iš tiesų, kaip skundžiamo sprendimo 78 punkte pažymėjo Tarnautojų teismas, pagal Tarnybos nuostatų IX priedo 18 straipsnį drausmės komisijos vaidmuo – pateikti motyvuotą išvadą dėl to, ar faktai, dėl kurių skundžiamasi, pasitvirtino, ir dėl nuobaudos, kuri turėtų būti skirta už tokius

faktus. Paskyrimų tarnyba, įgaliota skirti nuobaudą atitinkamam pareigūnui, turi patikrinti, ar tyrimo procedūra ir visa drausminė procedūra buvo teisėtos, ir prireikus tą patį turi padaryti teismas, nagrinėjantis skundą dėl paskyrimų tarnybos priimto sprendimo. Drausmės komisija, kaip ir bet kuris administracinis ar patariamasis organas, turi užtikrinti joje vykdomos procedūros, kuri yra vienas iš drausminės procedūros etapų, teisėtumą. Be to, jeigu mano, kad prieš kreipiantis į ją tyrimo procedūra buvo nepakankama, ji turi ją papildyti ne tik rašytiniais ar žodiniais atitinkamo pareigūno ir paskyrimų tarnybos pareiškimais, bet ir savo pačios klausimais, ar net atlikti rungimosi principu grindžiamą tyrimą, kaip numatyta Tarnybos nuostatų IX priedo 17 straipsnyje. Nagrinėjamu atveju savo išvados 1 ir 2 punktuose drausmės komisija nurodė, kad neturi įgaliojimų konstatuoti galimų procedūrinių pažeidimų, darančių poveikį procedūrai iki kreipimosi į ją, bet įsitikino, kad dėl 2013 m. spalio 31 d. IDOC rašto, dėl kurio buvo pradėtas tyrimas dėl apelianto finansinės atsakomybės ir kuris turėjo būti pridėtas prie drausmės komisijai perduotos bylos medžiagos, apeliantas galėjo pateikti pastabas, ir priminė, kad jis pats galėjo laiku su ta medžiaga susipažinti. Be to, reikia pažymėti, kad ieškinyje apeliantas drausmės komisijos nekaltina tuo, kad ši neatliko papildomų patikrinimų, pateikdama klausimus ar vykdydama tyrimą. Taigi reikia atmesti apelianto argumentus, išdėstytus ieškinio 59 punkte ir primintus skundžiamo sprendimo 74 punkte, kuriais drausmės komisija kaltinama tuo, kad nepriėmė sprendimo dėl tam tikrų nurodytų procedūrinių pažeidimų.

[Praleista]

Dėl ieškinio pagrindų, susijusių su apelianto finansine atsakomybe (ketvirtojo pagrindo ketvirta dalis ir šeštasis pagrindas)

- 286 Tarnybos nuostatų 22 straipsnyje nustatyta, kad Sąjungos pareigūnas gali turėti visiškai arba iš dalies atlyginti žalą, kurią Sąjunga patyrė dėl didelių jo nusižengimų, susijusių su jo pareigomis arba padarytų jam vykdant savo funkcijas.

[Praleista]

- 295 Apeliantas žinojo, kad situacija, kai jis su šeima neapsigyveno tokio dydžio tarnybiniame bute, koks numatytas šeimos būstui, kurio jis prašė, negalėjo tęstis, net jeigu delegacijos vadovė nevertė jo grąžinti tarnybinio būsto. Be kita ko, per OLAF antrą apklausą jis pripažino, kad ši vadovė primygtinai prašė, kad kartu su juo šiame bute apsigyventų jo šeima, ir neneigia, kad tarnybiniame būste, kuriame numatyta apsigyventi šeimai, paprastai ir turi gyventi šeima. Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad reikšmingos Tarnybos nuostatų X priedo nuostatos ir jų įgyvendinimo taisyklės kartu su Sąjungos interesais, į kuriuos pareigūnai turi atsižvelgti pagal Tarnybos nuostatų 11 straipsnį, gali būti aiškinami tik taip, kad pareigūnas, paprašęs tarnybinio būsto, kurio dydis atitinka jo šeimos poreikius, turi jame apsigyventi su šeima arba pranešti, kad jo atsisako, kai besitęsiantys sunkumai neleidžia per protingą terminą jai atsikraustyti. Tai yra atitinkamo pareigūno lojalumo klausimas.
- 296 Šiuo atveju, jeigu dėl nekokybiškai nulakuoto parketo šeimos atsikraustymas būtų neįmanomas, o už tai būtų atsakingas savininkas, apeliantas turėtų atsisakyti patekti į patalpas arba imtis kitų atitinkamų priemonių delegacijoje, kad ji priverstų savininką priimti atsakomybę.
- 297 Galiausiai, nors „butą saugančio“ draugo buvimas galėjo pašalinti apelianto susirūpinimą, kad tarnybinio buto netinkamai neužimtų tretieji asmenys, tik tai, kad apeliantas jame nuolat negyveno, nes jo šeima ten neapsigyveno kartu su juo, pateisino šį ilgalaikį susitarimą dėl „buto saugojimo“.

298 Taigi nė viena iš priežasčių, susijusių su žmonos ir vaiko sveikatos problemomis, netinkamu butu ar delegacijos vadovės požiūriu, negali pateisinti apelianto elgesio ir neįrodo, kad jis liko lojalus Sąjungai nuo 2009 m. sausio mėn., t. y. praėjus keturiems pirmiems nuomos mėnesiams, kai nepasiūlė atsisakyti šeimai skirto buto, kuriuo naudojosi, o pasiliko jį, net jeigu delegacijos vadovei pademonstravo tam tikrą skaidrumą dėl situacijos.

[Praleista]

300 Taigi šiame nagrinėjimo etape, atsižvelgiant į nereikalingas viešąsias išlaidas, kurias lėmė apelianto elgesys ir tai, kad jis pasiliko tarnybiniame bute praėjus protingam terminui, reikia pripažinti, kad paskyrimų tarnyba teisingai nusprendė, jog apelianto nusižengimas yra sunkus, nes nuo 2009 m. sausio mėn., praėjus keturiems mėnesiams nuo nuomos pradžios, iki nuomos pabaigos 2010 m. rugpjūčio mėn. jis toliau neteisėtai naudojosi tarnybiniu butu, nesiimdamas jokių priemonių delegacijoje, kad jį grąžintų. Taigi nusižengimas, dėl kurio apeliantui gali kilti finansinė atsakomybė pagal Tarnybos nuostatų 22 straipsnį, buvo teisėtai nustatytas dėl šio laikotarpio.

[Praleista]

302 Kiek tai susiję su dėl apelianto elgesio padaryta žala, pirmiausia reikia atmesti ieškinio 120–123 punktuose išdėstytą jo argumentą, grindžiamą tuo, kad nuomos sutartis negalėjo būti nutraukta pirmaisiais metais, nes nuomos mokestį esą vis tiek būtų reikėję mokėti už visus tuos metus, ir tai paneigia bet kokią žalą Sąjungai pirmaisiais nuomos metais nuo 2008 m. rugsėjo mėn. iki 2009 m. rugpjūčio mėn. Žala Sąjungai buvo daroma visą laikotarpį, dėl kurio ginčijamame sprendime pripažinta apelianto kaltė, t. y. nuo 2009 m. sausio mėn. iki 2010 m. rugpjūčio mėn., taigi įskaitant 2009 m. sausio–rugsėjo mėn., nes šiuo laikotarpiu Sąjunga mokėjo pareigūnui už šeimai skirtą butą, o jis jame gyveno vienas ir ne visą savaitę, nors netoliese turėjo kitą šeimos butą, kuriame liko jo šeima ir kuriame pats dalį laiko gyveno. Be to, šią žalą sukėlė apeliantas, kuris, paprašęs tokio tarnybinio buto, nenutraukė tokios padėties, nes nepasiūlė grąžinti šio buto po kelių mėnesių. Kaip nurodyta šio sprendimo 296 punkte, jei dėl ilgalaikės nekokybiškai nulakuoto parketo problemos tarnybiniame bute šeima iš tikrųjų nebūtų galėjusi apsigyventi ir už tai būtų atsakingas savininkas, apeliantas būtų turėjęs nuo pradžios atsisakyti patekti į patalpas arba imtis kitų tinkamų priemonių delegacijoje tam, kad ši galėtų greitai ir griežtai pareikalauti savininko vykdyti savo pareigas. Be to, ši žala įrodyta iki nuomos sutarties pabaigos, nes apeliantas, negrąžindamas tarnybinio buto delegacijai, neleido Komisijai naudotis šiuo turtu, nors ji mokėjo už jį nuomos mokestį, visų pirma užkirsdamas jai galimybę naudotis šiuo butu kitais tikslais, kaip skundžiamo sprendimo 159 punkte pažymėjo Tarnautojų teismas, arba bent jau nutraukti nuomos sutartį nuo 2009 m. rugsėjo mėn. be jokių sankcijų, o tai galėjo sumažinti faktiškai Sąjungos patirtą žalą. Šiuo atžvilgiu, priešingai, nei teigia apeliantas, tai, kad nuomos sutartyje buvo numatyta, jog nuomininkas negali nutraukti nuomos sutarties per pirmuosius metus, nes ją nutraukus vis tiek reikėtų mokėti nuomos mokestį už šį laikotarpį, neleidžia daryti išvados, kad per šį laikotarpį nebuvo daroma žala. Gavusi apelianto prašymą šiuo laikotarpiu delegacija mokėjo už šeimos dydžio tarnybinių butą, nors tam nebuvo pagrindo ir jai tai buvo visiškai nenaudinga.

303 Ieškinio 125 punkte apeliantas taip pat teigia, jog dėl to, kad jis turėjo teisę į mažesnę tarnybinių butą, skirtą nesusituokusiam asmeniui, Sąjungai padaryta žala yra lygi nuomos mokesčio už šeimai skirtą tarnybinių butą, kuriame jis gyveno, ir nuomos mokesčio už mažesnę tarnybinių butą skirtumui. Šiam argumentui būtų galima pritarta tik tuo atveju, jeigu apeliantas iš tikrųjų būtų pareikalavęs nesusituokusiam asmeniui skirtą tarnybinio buto nuomos sutarties laikotarpį, numatytą šeimai skirtam butui, tačiau kadangi jis to nepadarė ir tai yra tik spekuliacijos, juo

labiau kad jo sutuoktinė turėjo butą Niujorke, kuriame gyveno šeima, reikia pripažinti, kad per visą nuomos laikotarpį Sąjungai iš tikrųjų buvo daroma žala, kurią sudaro visas nuomos mokestis, sumokėtas už apeliantui skirtą tarnybinį butą, nors nebuvo reikalo šio buto nuomoti. Taigi, kaip Komisija pažymėjo ginčijamame sprendime, ši žala apima laikotarpį nuo 2009 m. sausio mėn. iki 2010 m. rugpjūčio mėn., dėl kurio, kaip nuspręsta šio sprendimo 300 punkte, apeliantas padarė sunkų nusižengimą.

[Praleista]

- 307 Kaip nurodyta šio sprendimo 106 ir 114 punktuose, apeliantas remiasi penkerių metų senaties terminu, numatytu Tarnybos nuostatų 85 straipsnio antroje pastraipoje, ir subsidiariai, kaip protingo termino pagal Tarnybos nuostatų 22 straipsnį kriterijumi, Reglamento Nr. 966/2012 81 straipsnyje nustatyto penkerių metų senaties terminu. Kaip nuspręsta šio sprendimo 113 ir 129 punktuose, nė viena iš šių nuostatų šiuo atveju netaikytina. Iš tikrųjų jokioje Sąjungos teisės nuostatoje nenurodytas terminas, per kurį dėl nagrinėjamų faktinių aplinkybių turi būti atliekamas tyrimas, vykdoma drausminė procedūra ir priimamas sprendimas dėl pareigūno finansinės atsakomybės pagal Tarnybos nuostatų 22 straipsnį. Vis dėlto galima atsižvelgti į tai, kad Tarnybos nuostatų 85 straipsnio antroje pastraipoje yra pateiktas senaties terminas, kurį teisės aktų leidėjas nustatė tam tikriems Sąjungos ir jos pareigūnų santykiams, pavyzdys, net jeigu, atsižvelgiant į Tarnybos nuostatų 22 straipsnio taikymo skirtumus, palyginti su Tarnybos nuostatų 85 straipsnio taikymu, pabrėžtus šio sprendimo 112 punkte, analogiškos trukmės terminas, kurio reikia laikytis taikant Tarnybos nuostatų 22 straipsnį, negali būti suprantamas kaip nepertraukiamas terminas, kaip antai numatytas Tarnybos nuostatų 85 straipsnio antroje pastraipoje.
- 308 Iš jurisprudencijos matyti, kad tuo atveju, kai teisės aktų leidėjas nėra numatęs senaties termino, pagal teisinio saugumo reikalavimą reikalaujama, kad Sąjungos institucijos įgyvendintų savo įgaliojimus per protingą terminą (šiuo klausimu žr. 2016 m. birželio 14 d. Sprendimo *Marchiani / Parlamentas* (C-566/14 P, EU:C:2016:437, 96 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją). Taigi reikia patikrinti, ar atlikdamos tyrimą, pradėdamos drausminę procedūrą ir galiausiai pripažindamos finansinę apelianto atsakomybę už laikotarpį nuo 2009 m. sausio mėn. iki 2010 m. rugpjūčio mėn. Komisijos tarnybos ir paskyrimų tarnyba, įgyvendindamos savo įgaliojimus, pažeidė protingo termino imtis veiksmų principą.
- 309 Terminą protingumą reikia vertinti atsižvelgiant į visas kiekvienos bylos aplinkybes, visų pirma į bylos svarbą suinteresuotajam asmeniui, jos sudėtingumą, Sąjungos institucijos vykdytos procedūros įvairius etapus, taip pat šalių elgesį per šią procedūrą. Terminą protingumas negali būti nagrinėjamas remiantis konkrečiu maksimaliu terminu, apibrėžtu abstrakčiai (šiuo klausimu žr. 2016 m. birželio 14 d. Sprendimo *Marchiani / Parlamentas* (C-566/14 P, EU:C:2016:437, 99 ir 100 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 310 Nagrinėjamu atveju laikotarpis, dėl kurio buvo pripažintas apelianto sunkus nusižengimas, tęsėsi nuo 2009 m. sausio mėn. iki 2010 m. rugpjūčio mėn. OLAF informavo apeliantą apie pradėtą tyrimą dėl jo naudojimosi tarnybiniu butu 2012 m. kovo mėn., t. y. nepraėjus dvejiems metams nuo šio nepertraukiamo laikotarpio pabaigos. Pasibaigus tyrimo stadijai, kurioje paeiliui dalyvavo OLAF ir IDOC, 2014 m. liepos mėn. paskyrimų tarnyba pradėjo drausminę procedūrą apelianto atžvilgiu, o 2015 m. vasario mėn. priėmė ginčijamą sprendimą, kuriame, be kita ko, buvo pripažinta apelianto finansinė atsakomybė. Šis sprendimas buvo patvirtintas 2015 m. rugsėjo mėn., atmetus apelianto skundą. Atsižvelgiant į šią įvykių seką, reikia pripažinti, kad administracinė institucija savo įgaliojimus įgyvendino per protingą terminą.

[Praleista]

Dėl vykstant apeliaciniam procesui apelianto pateiktų naujų pagrindų

[Praleista]

- 315 Apeliantas apie vieno iš savo bendradarbių Niujorke nesąžiningą elgesį pranešė 2013 m. gegužės 13 d. el. laišku IDOC, kuris pateiktas ieškinio 36 priede. Šis el. laiškas buvo išsiųstas tuo metu, kai jau buvo atliekamas tyrimas dėl apelianto tarnybinio buto naudojimo, ir juo pirmiausia buvo siekiama sukelti abejones dėl dviejų jo kaltę patvirtinančių parodymų, į kuriuos atsižvelgė OLAF, patikimumo. Šiomis aplinkybėmis apeliantas nurodė galimai netinkamą šio kolegos, tariamai susijusio su dviem parodymus davusiais asmenimis, elgesį įvairiais aspektais. Iš šio laiško matyti, kad apelianto pranešimas iš dalies buvo susijęs su aplinkybėmis, kurios delegacijos vadovybei ir jam pačiam akivaizdžiai jau kurį laiką buvo žinomos, ir iš dalies su aplinkybėmis, apie kurias OLAF pranešė kiti delegacijos nariai, prieš tai, kai apeliantas apie jas pranešė IDOC praėjus keliems mėnesiams po to, kai apie jas atsitiktinai sužinojo. Todėl apelianto pranešimas nėra informavimas apie aplinkybes, kurios gali leisti preziumuoti neteisėtą veiklą, apie kurią sužinojo pareigūnas, kaip numatyta Tarnybos nuostatų 22a straipsnyje, o reiškia tik pareigūno interesų gynimą. Todėl apeliantas negali teigti, kad jis yra informatorius, darant prielaidą, jog toks statusas galėtų būti lengvinanti aplinkybė atsižvelgiant į veikas, kurios neturi nieko bendro su tomis, apie kurias jis pranešė, net jeigu jos pasitvirtino.

[Praleista]

- 317 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti: kadangi nė vienam ginčijamo sprendimo panaikinimo pagrindui negalima pritarti, apelianto reikalavimai dėl panaikinimo, įskaitant reikalavimus dėl sprendimo atmesti jo skundą, turi būti atmesti. Šiuo klausimu Bendrasis Teismas nurodo skundžiamo sprendimo 43–45 punktuose Tarnautojų teismo pateiktus motyvus.

Dėl prašymo sumažinti iš apelianto reikalaujamos finansinės kompensacijos sumą

- 318 Konstatuotina, kad apeliantas, savo reikalavimuose prašydamas, kad teismas pasinaudotų Tarnybos nuostatų 22 straipsnio trečioje pastraipoje numatyta neribota jurisdikcija ir sumažintų ginčijamame sprendime iš jo reikalaujamą finansinę kompensaciją, nepateikė jokių konkrečių argumentų prašomam sumažinimui pagrįsti, išskyrus argumentus, kuriais grindžiami panaikinimo pagrindai. Vis dėlto, kaip savo išvados byloje *Gogos / Komisija* (C-583/08 P, EU:C:2010:118) 60 punkte pažymėjo generalinė advokatė J. Kokott, kalbant apie visiškai finansinius Sąjungos ir vieno iš jos pareigūnų ginčo aspektus, Sąjungos teismas neprivalo apsiriboti vien atitinkamų aktų teisėtumo kontrole, bet taip pat gali nagrinėti jų tinkamumą, taigi pakeisti paskyrimų tarnybos vertinimą savuoju. Šiuo aspektu Tarnybos nuostatų 91 straipsnio 1 dalies antras sakinyss leidžia Sąjungos teismui finansiniuose ginčiuose naudojantis neribota jurisdikcija savo iniciatyva *ex æquo et bono* įvertinti patirtą žalą, atsižvelgiant į visas bylos aplinkybes (šiuo klausimu ir pagal analogiją žr. 2010 m. gegužės 20 d. Sprendimo *Gogos / Komisija*, C-583/08 P, EU:C:2010:287, 44 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją). Be to, tokia jurisdikcija galima naudotis netgi kai nėra tokio prašymo (šiuo klausimu žr. generalinės advokatės J. Kokott išvados byloje *Gogos / Komisija*, C-583/08 P, EU:C:2010:118, 61 punktą) ir juo labiau kai toks prašymas pateikiamas, tačiau nepagrindžiamas jokiais konkrečiais argumentais. Nagrinėjamu atveju, atsižvelgiant į reikalavimą,

kad būtų laikomasi rungtyniškumo principo, delegacijos vadovės vaidmens klausimas buvo plačiai aptartas tiek šalių rašytinėse pastabose, tiek per posėdį, be kita ko, Bendrajam Teismui užduodant klausimus.

- 319 Iš šios diskusijos ir bylos medžiagos matyti, kad delegacijos vadovė nereikalavo, kad apeliantas paliktų tarnybinių būstą, o tik priminė jam apie jo situacijos neteisėtumą (žr. šio sprendimo 274 punktą). Net jeigu ši aplinkybė nepaneigia apelianto sunkaus nusižengimo, kurį sudaro tai, kad jis toliau neteisėtai naudojosi tarnybiniu butu nuo 2009 m. sausio mėn. iki 2010 m. rugpjūčio mėn. (žr. šio sprendimo 300 punktą), ji parodo, kad dėl Komisijos atstovės vietoje atitinkamos iniciatyvos nebuvimo, nors jai situacija buvo žinoma, Komisija prisidėjo prie to, kad atsirastų žala, kurią ji patyrė, nors galėjo sumažinti jos mastą, nes nebuvo jokių kliūčių tokiai iniciatyvai, visų pirma jeigu buvo reiškiamas reikalavimas, kad apeliantas atlaisvintų tarnybinių butą, nes nebuvo tenkinamos gyvenimo jame sąlygos. Taigi, atsižvelgdamas į šios bylos aplinkybes Bendrasis Teismas daro *ex æquo et bono* išvadą, kad apelianto atlygintina žala Sąjungai turi būti sumažinta (šiuo klausimu žr. 1985 m. lapkričio 7 d. Sprendimo *Adams / Komisija*, 145/83, EU:C:1985:448, 53 ir 54 punktus ir 2007 m. liepos 11 d. Sprendimo *Schneider Electric / Komisija*, T-351/03, EU:T:2007:212, 332 ir 334 punktus).
- 320 Taigi, remiantis Tarnybos nuostatų 22 straipsniu, reikia nustatyti, kad apelianto atlygintina žala, kurią jis padarė Sąjungai dėl sunkaus nusižengimo nesiimdamas jokių veiksmų tam, kad nuo 2009 m. sausio mėn. grąžintų tarnybinių butą, šio sprendimo paskelbimo dieną sudaro 80 000 EUR, o tai reiškia, kad Komisija turi grąžinti apeliantui jo jau sumokėtus ir šią sumą viršijančius mokėjimus, įskaitant galimas palūkanas, arba kad Komisija turi pareikalauti, kad apeliantas sumokėtų bet kokius papildomus mokėjimus, kurių trūksta iki šios sumos. Abiem atvejais prie reikalaujamų mokėjimų ar grąžintinų sumų turėtų būti pridėtos palūkanos, taikant Europos Centrinio Banko (ECB) pagrindinėms refinansavimo operacijoms nustatytą palūkanų normą, skaičiuojamos nuo šio sprendimo paskelbimo dienos.

[Praleista]

Remdamasis šiais motyvais,

BENDRASIS TEISMAS (ketvirtoji kolegija)

nusprendžia:

1. Panaikinti 2016 m. liepos 19 d. Europos Sąjungos tarnautojų teismo (antroji kolegija) sprendimą *HG / Komisija* (F-149/15).
2. Nustatyti, kad suma, kurią HG turi atlyginti Europos Sąjungai, šio sprendimo paskelbimo dieną sudaro 80 000 EUR.
3. Atmesti likusią ieškinio byloje F-149/15 dalį.
4. HG ir Europos Komisija padengia savo bylinėjimosi išlaidas, patirtas bylose F-149/15, T-693/16 P, T-440/18 RENV ir T-693/16 P-RENV-RX.

Gervasoni

Madise

Nihoul

Paskelbtas 2021 m. gruodžio 15 d. viešame teismo posėdyje Liuksemburge.

Parašai.